

DOBRA MLAKA ZA DVOŽIVKE ...

- je dovolj velika in različno globoka, saj imajo različne vrste različne ekološke zahteve za mrestenje. Globlji del mlake (pod 60 cm) deluje kot zavetje v sušnem ali hladnem delu leta, plitvi in osončeni del, kjer se voda ogreje, pa vrstam omogoča hitrejšo rast in razvoj;
- je primerno zaraščena in obraščena z vegetacijo, kamor dvoživke odlagajo mreste, kjer se skrivajo ličinke in odrasle dvoživke in kjer te najdejo hrano. Predvsem pa imajo rastline pomembno vlogo pri samoočiščevalni sposobnosti mlake;
- ima pestro okolico, saj se večina dvoživk v mlakah samo pari in odlaga jajca ter nato vrne v primerne kopenske življenjske prostore (gozd, ekstenzivno izkoriščani travnik);
- ima lastni vir vode, da se ne izsuši v poletnih mesecih;
- nima strmih bregov, po katerih dvoživke in druge živali mlake ne bi mogle zapustiti in bi nemalokrat zaradi izčrpanosti poginile;
- je brez rib, ki se hranijo s paglavci, mrestom ali z vegetacijo, na kateri je pritrjen mrest.

DVOŽIVKE NA NAŠEM DVORIŠČU

Varstvo narave brez podpore ali celo pobude lokalnega prebivalstva in prostovoljcev ne more biti uspešno. Brez njihove podpore je delo strokovnjakov le majhen kos zapletene sestavljanke in dolgoročno neučinkovito. Trajne rešitve pri varovanju dvoživk in njihovega življenjskega prostora so mogoče le z ozaveščanjem in izobraževanjem širše javnosti. Nepogrešljivo je delo prostovoljcev, ki s svojim trudom dajejo zgled vsem in obenem varujejo dvoživke.

KAJ LAHKO NAREDIM JAZ

Veseli bomo vsakršne pobude za ohranitev, izboljšanje ali ustvarjanje novih življenjskih prostorov za dvoživke. Vendar je pri pripravi dobre mlake nujno sodelovanje strokovnjaka za dvoživke, ki bo s svojimi izkušnjami in znanjem primerno prispeval k uspešni uresnitvi končnega cilja - varovanju dvoživk. Pokličite nas!

INFO TOČKA:

www.ckff.si/interreg/
info@ckff.si
02/ 629 51 50

www.herpetolosko-drustvo.si
info@herpetolosko-drustvo.si

Besedilo: Maja Cipot, Aleksandra Lešnik, Katja Pobljšaj

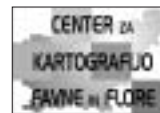
Fotografije: Maja Cipot, Ali Šalamun, Paul Veenvliet, Marijan Govedič, Aleksandra Lešnik

Ilustracija: Maja Cipot

Lektoriral: Henrik Ciglič

Založil: Center za kartografijo favne in flore, Antoljičeva 1, Miklavž na Dravskem polju

V sodelovanju s Societas herpetologica slovenica – društvom za preučevanje dvoživk in plazilcev, Večna pot 111, Ljubljana

Tisk: Trajanus d.o.o., Kranj, naklada: 2000 izvodov, december 2005

Varstvo dvoživk in netopirjev v regiji Alpe-Jadran

DVOŽIVKE V NAŠI BLIŽINI MLAKE

Program INTERREG IIIA Slovenija-Avstrija 2000–2006
Projekt delno financira Evropska unija

KAJ JE MLAKA

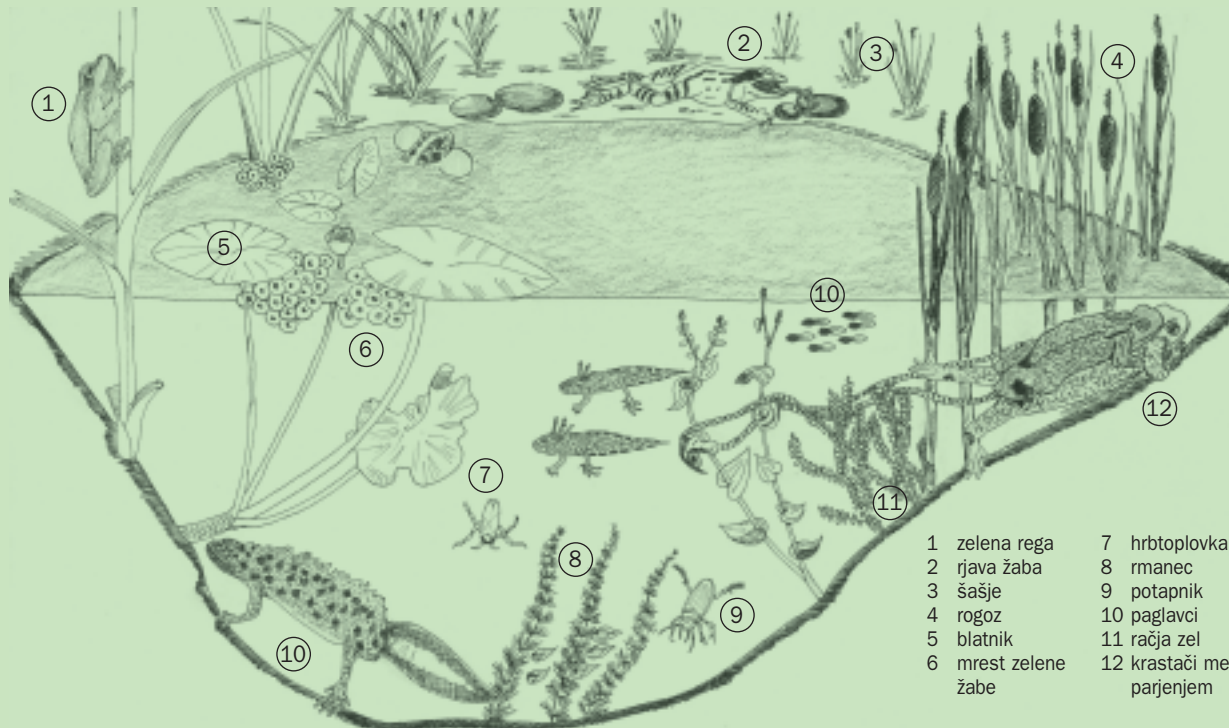
Mlaka je manjša stoječa voda, naravnega ali umetnega nastanka, ki se ne izsuši večji del leta. Ribniki, gramoznice in jezera niso mlake.

Količina vode v mlaki je odvisna od podtalnice, padavin ali izvira, vodna gladina zato med letom neredko zelo niha. Dnevna in letna nihanja temperature so v mlakah pogosta in precejšnja, tako kot tudi količine raztopljenega kisika in hranilnih snovi. Nekatere mlake v sušnem obdobju popolnoma presahnejo, zato jih naseljujejo tudi vrste, ki so v teh razmerah sposobne preživeti v mirujočem stanju (npr. alge, praživali, raki in ličinke žuželk) ali pa vodo zapustijo in preidejo v kopensko fazo življenja (npr. žuželke in dvoživke).

ZAKAJ SO MLAKE TAKO POMEMBNE

Mlake nastajajo že milijone let in so pomemben življenjski prostor mnogim rastlinam in živalim, ki so se prilagodile razmeram v njih. Tako so danes svojevrstni, nenadomestljivi ekosistem. Kljub svoji majhnosti prispevajo k biodiverziteti veliko več kot večja, intenzivno izkoriščana vodna telesa, npr. ribniki. Pestrost živalskih in rastlinskih vrst v mlaki je odvisna od tipa, velikosti, globine vode, tipa dna in še posebej od njene lege in okoliških habitatov.

Mlake imajo samočistilno sposobnost, kar v biološkem smislu pomeni nemoteno kroženje snovi in pretok energije prek različnih trofičnih nivojev. Samočistilna sposobnost je popolna, ko se v procese vključujejo razgrajevalci (npr. bakterije), primarni producenti (alge in vodne rastline) in sekundarni producenti (živali).

1 zelena rega	7 hrbtoplovka
2 rjava žaba	8 rmanec
3 šašje	9 potapnik
4 rogoz	10 paglavci
5 blatnik	11 račja zel
6 mrest zelene žabe	12 krastači med parjenjem

ČLOVEK IN MLAKE

Večino današnjih mlak je ustvaril človek med urejanjem svojega življenjskega prostora. Sočasno je uničeval naravne mokrotne življenjske prostore mnogih organizmov, katerih preživetje je zdaj odvisno le od mlak.

Vzroke za nastanek mlak je treba iskati tako z zgodovinskega kot krajinskega zornega kota. Višje ležeče mlake so nastale in se uporabljale zgolj za napajanje živine in drobnice na planinah. Mlake ob vaseh in v njih pa je človek uporabljal še za gašenje, zalivanje, pranje perila... Ponekod so mlake postale središče vaškega življenja – ljudje so se ob mlakah zbirali, hodili po vodo, si izmenjevali novice...

Mlake so svojevrstna estetska vrednota krajine in pomemben del naše zgodovine in kulture, kar se kaže tudi v velikem številu izrazov, ki označujejo različne tipe mlak: kal, puč, lokev, vaška, mlakuža, mlaka...

DVOŽIVKE IN MLAKE

Mlake so bivališča mnogih redkih, ogroženih in zavarovanih vrst, med katere spadajo tudi vse naše dvoživke. Za večino dvoživk so mlake glavna mrestišča - mesta, kjer se pariyo in odložijo jajca oziroma ličinke. Pomembno je, da imajo v mlaki na voljo dovolj skrivališč in hrane tako ličinke kot odrasli osebk. Obstoj drugih živalskih in rastlinskih vrst v mlaki dodatno prispeva k splošni raznolikosti organizmov v njej.

Lega in medsebojna oddaljenost mlak je zelo pomembna za dvoživke. Razdalje morajo biti takšne, da jih živali lahko premostijo (navadna krastača se seli do 5 km, navadni pupek do 300 m). Tako so možnosti preživetja populacij dvoživk na določenem območju neprimerno večje.

V mlakah najpogosteje najdemo navadno krastačo, sekuljo, rosnico, zelene žabe, redkeje pa tudi zeleno rego, pupke in hribskega urha. Veliko število v mlaki živečih vrst dvoživk je kazalec njenega ugodnega stanja.

Zelena rega, spretna plezalka, večino svojega življenja preživi po grmovju in v krošnjah dreves. Za razmnoževanje ji zadostuje že osončena majhna mlaka z vodnim rastlinjem, vendar brez rib. Čeprav je zelena rega naša najmanjša žaba, velja za najglasnejšo, lahko jo slišimo tudi kilometre daleč.

Ličinke velikega pupka lebdijo prosto v vodi, so bolj izpostavljene ribjim plenilcem. Veliki pupek izbira stalne mlake brez rib ali pa takšne, ki se zunaj sezone izsušijo in zato ribe tam ne morejo preživeti.

Hribski urh je v Sloveniji splošno razširjen. Značilna zanj je srčasta zenica in bradavičasta koža. V nevarnosti zvije in pokaže rumeno-črno obarvani spodnji del telesa. Živi v plitvih tolmunih v manjših potokih, blatnih lužah v kolesnicah in manjših mlakah, predvsem tam, kjer ni rib.